

NAISET

JA KUNNALLISPOLITIikka

1947

KUSTANTAJA
SOS.-DEM. TYÖLÄISNAISLIITTO

HÄMEENLINNA 1943
OY HÄMEEN KANSAN KIRJAPAINO

NAISET JA KUNNALLISPOLITIikka.

*Martta Salmela-Järvisen naisten kunnallispäivillä
3. 1. -43. Helsingissä pitämä esitelmä.*

Helmikuun 6 pnä 1940 oli maalaiskunnilla maassamme eräs 75-vuotismerkkipäivä, jota olosuhteiden pakosta kuitenkin ei voitu erikoisemmin juhlia. Silloin nim. tuli kuluneeksi 75 vuotta »kunnallishallituksesta maalla« annetun asetuksen julkaisemisesta. Tällä asetuksella järjestettiin hallinto maalaiskunnissa sille pohjalle jolla se vielä nykyjäinkin on, tosin laajennettuna v. 1917 voimaan saatettujen uusien kunnallislakien kautta, jolloin kansanvaltaisuus täydellisenä ulotettiin myöskin kunnalliselle alalle. Kaupungeissa tapahtui vastaava muutos v. 1873, siis joitakin vuosia myöhemmin kuin maaseudulla ja kunnallisen äänioikeuden uudistus toteutettiin niissä myöskin v. 1917 annetun lain puitteissa.

Tämä uudistus avasi suuret mahdollisuudet kunnissa suoritettavalle toiminnalle ja kuntien tehtävät ovat tänä 75-vuotisajanjaksona moninkertaisina lisääntyneet. Ne käsittävät jo tällä hetkellä maalaiskunnissakin monia erilaisia kansalaisten jokapäiväistä elämää ja hyvinvointia käsitteleviä aloja, puhumattakaan kaupunkikunnista, jotka monine valtavine itsehallintolaitoksineen ovat kuin ainakin valtioita valtiossa.

Kunnallisessa toiminnassa suoritettavien tehtävien lisääntyminen on tietysti ollut omiaan lisäämään myöskin kuntalaisten omatoimista harrastusta asioihin. Onhan aivan luonnollista, että sitä myöten, kun uusia aloja on saatu kunnallisen toiminnan piiriin, on niille saatu vakinaiset hoitajansa ja virkamiehensä, jotka jo sinänsä ovat olleet kiinnostuneita oman

alansa tehtäviin, mutta samalla myöskin on aina ollut henkilöitä, jotka ovat tunteneet vetoa juuri kulloinkin kysymyksessä olevaan alaan ja siihen kiinnostuen alkaneet seurata ja harrastaa kunnalliselämää. Ja näin on oikeastaan itse elämä tehnyt tyhjiksi ne epäilykset, jotka tätä uudistusta toimeenpantaessa esitettiin, että kunnat eivät pystyisi hoitamaan niille annettuja tehtäviä, koska ei niillä ole asettaa riittävästi näihin tehtäviin perehtyneitä yksilöitä ja koska asioiden huono hoito saattaisi tuottaa asukkaille liikoja kustannuksia. Kunnallinen toiminta on vähitellen kehittänyt, ei ainoastaan tehtäviinsä pystyvää ja taitavaa virkamieskuntaa, vaan mikä on nähdäksemme vähintään yhtä tärkeitä, kansalaisia, jotka vapaaehtoisesti ja omatoimisesti ovat olleet valmiita ottamaan kantaakseen vaivan ja vastuun yhteisistä asioista.

Mutta kun me tarkastelemme kunnallista toimintaa naisten kannalta ja sitä mitä naiset ovat siinä saaneet aikaan, on meidän heti alussa todettava, että tässä suhteessa emme läheskään voi esittää saavutetuksi hyviä eikä edes tyydyttäviä tuloksia. Vaikka kunnallinen toiminta oikeastaan monella tavalla on paljon lähempänä kotia ja perhettä kuin esim. poliittinen, valtion asioita, lainsäädäntöä ja talouselämää sivuva toiminta, ovat naiset kuitenkin aina olleet vähemmän kiinnostuneita kunnallispolitiikkaan. Tämä ilmenee jo osanotossa valtiollisiin ja kunnallisiin vaaleihinkin.

Esitän tässä muutamia numeroita, jotka sattuvasti valaisevat asiaa:

Vuonna 1936 oli kunnallisen äänioikeuden omaavia naisia yhteensä 1.061.540 ja miehiä 903.350. Näistä käytti äänioikeuttaan kaupungeissa miehistä 58 % ja naisista 50,9 % ja maaseudulla miehistä 51,8 % ja naisista vain 42 %.

Eduskuntavaaleissa 1939 oli valtiollisen äänioikeuden omaavia maassamme naisia 1.044.957, siis hiukan vähemmän kuin kunnallisen äänioikeuden omaavia ja miehiä 911.850. Näistä äänesti miehistä kaupungeissa 69,7 % ja maaseudulla 71,7 % ja naisista kaupungeissa 62,5 % ja maaseudulla 62,4 %. Tämän mukaan olivat siis miehet maaseudulla valppaampia kuin kaupungeissa, naiset olivat kummassakin paikassa suunnilleen tasavertaisia. Mutta erotus naisten osanotossa kunnallisiin ja valtiollisiin vaaleihin näissä kahdessa vaalissa on kokonaista 20 %. Tosin, jos kunnallisvaalit olisi voitu suorittaa v. 1939, naistenkin osanotto olisi saattanut olla ta-

vallista vilkkaampaa, mutta tuskinpa tätä suurta eroitusta kuitenkaan olisi saatu häviämään.

Mistä johtuu tämä naisten vieroksuva suhtautuminen kunnalliseen toimintaan?

Sillä sellaista siinä epäilemättä on, vaikka tietenkin voidaan sanoa, että vaaleihin osallistumiseen vaikuttavat monet muutkin seikat, esim. sekin, että kunnallisvaalit maalaiskunnissa toimeenpannaan vain yhtenä päivänä, jolloin naiset eivät niin hyvin ennätä vaalipaikoille, kuin myöskin se, että eräissä kunnissa ei vaaleja lainkaan toimeenpanna, vaan listat hyväksytään yksimielisesti keskinäisen sopimuksen perusteella, jolloin luonnollisesti vaaleihin osallistuneiden äänioikeutettujen luku tältä kohdalta vähenee. Mutta kaikki nämä seikat eivät kuitenkaan täysin tyydyttävästi kykene selittämään sitä, miksi naiset eivät ole kunnalliseen toimintaan kiinnostuneita.

Ensimmäisenä ja lähimpänä syynä silloin on kai nähtävä naisten passiivinen suhtautuminen yhteiskuntaelämään yleensä. Suurin osa heistä elää yhä edelleenkin siinä uskossa, että kaikki mikä on heidän kotinsa seinien ulkopuolella kuuluu siihen maailmaan, joka ei ole heitä varten. Ja miehet hyvin useasti pitävät huolen siitä, että ainakin heidän oma vaimonsa jatkuvasti elää tällaisessa käsityksessä. Sitten on havaittavissa, että naiset eivät viihdy kunnallisessa toiminnassa. He eivät pääse oikein kiintymään työhön, jotkut saattavat istua lautakunnissa ja ehkä valtuustoissakin muutaman vuoden, mutta tuntevat itsensä siellä niin irrallisiksi ja yksinäisiksi, tuskastuvat, kun tuloksia heidän työstänsä ei ala näkyä, ja vetäytyvät sivuun.

Tämä johtuu siitä, että naiset eivät ole omaksuneet itselleen selvää ja johdonmukaista kunnallishjelmaa, jota he pyrkisivät toteuttamaan.

He seuraavat kunnalliselämässä pääasiassa niitä linjoja, joita miehet ovat viitoittaneet. En tahdo mitenkään väittää, että näillä linjoilla aina liikuttaisiin vanhoillisuuden ja paikallaanpysymisen merkeissä, mutta naisten poissaolo merkitsee sitä, ettei uudistuksissa edetä leveänä yhtenäisenä rintamana, vaan että siinä on naisten kohdalla eräänlainen taipuma taaksepäin. Miehet huomioivat asiasta lähinnä ne puolet, jotka

heitä ammattimiehinä kiinnostavat. Voimmehan yleensä panna merkille, että henkilö, joka on ammattimies jollakin alalla, näkee lähinnä ne asiat, jotka hän ammattinsa perusteella tuntee. Kelloseppä katsoo kelloa tuntijan silmin, arkkitehti tietää heti paikalla nähdessään piirustukset, mitä niillä tarkoitetaan jne. Naiset ovat asiantuntijoita ennenkaikkea sillä alalla, jota he lähinnä joutuvat harrastamaan äiteinä ja perheenemäntinä, mutta he ovat asiantuntijoita myöskin niillä ammattialoilla, joilla he työskentelevät kodin ulkopuolella. Mutta lisäksi tulee vielä naisen ja miehen erilainen suhtautuminen elämänilmiöihin yleensä, ja se ei suinkaan riipu enää ammatista vaan se pohjautuu sielullisiin tekijöihin. Lähinnä voisimme havainnollistaa tämän suhtautumisen tarkkailemalla, miten eri tavalla naiset ja miehet tarkkailevat esim. talon rakentamista. Miehet ovat kiinnostuneita siitä, onko perustus kestävä, minkälaisia rakennustarpeita käytetään, harjoitetaanko rakentaessa tarpeellista säästäväisyyttä, ehkäpä vielä siitakin, jos he ovat ammattimiehiä sillä alalla, millainen ulkoasu rakennuksella on, onko se arkkitehtonisesti sopusuhtainen jne. Ylipäänsä siis miehen huomio kiintyy kokonaisuuteen kun taas nainen kiinnittää huomionsa yksityiskohtiin. Hän tarkkailee millainen on huoneiden sijoitus, onko keittiö käytännöllinen, onko säilytyspaikkoja, millaiset ovat puhtaanapitomahdollisuudet yms. Mitkä seikat näistä ovat nyt tärkeämpiä? Mies sanoisi, että tärkeintä on ennenkaikkea se, että rakennus on luja ja kestävä, että katto pitää vettä ja seinät lämmintä, ja että rakennus on komea katseltava ulkoapäin, kaikki muut seikat ovat vähemmän tärkeitä. Nainen taas sanoisi, että tärkeintä on viihtyisyys ja mukavuus, ja se että asunto on käytännöllinen ja terveellinen. Ja tämäkin käsityskanta on aivan yhtä oikea kuin miehenkin käsitys, sillä rakennuksen pitää olla sekä luja ja kestävä että myöskin viihtyisä ja mukava, ennenkuin ihmisen on siinä hyvä asua. Vankilakin on luja ja kestävästi rakennettu, mutta se olisi varmasti kolkko asuinpaikka vaikka ei olisikaan vartijoita portilla vapautta rajoittamassa. Edelläesitetty esimerkki ei suinkaan tarkoita olla minkäänlaisena sääntönä, josta ei olisi poikkeuksia, mutta sen voi todeta pitävän paikkansa elämässä aivan sananmukaisestikin, jos joutuu tarkkailemaan esim. jotakin seurataloa, jonka rakennushommista miehet pääasiassa ovat päätelleet. Se on tavallisesti juuri tuollainen luja ja kestävä, mutta epä-mukava ja hyvin vähän viihtyisä rakennus.

Miehen ja naisen suhtautuminen yhteiskunnalliseen uudistus- ja rakennustyöhön on samalla tavalla erilainen. Kunnalliselämässä miehet ovat kiinnostuneet verotukseen, kuntien talouteen yms. ja valvovat mustasukkaisina kunnan kas-saa, ettei sitä rasi-tettaisi ylimääräisin menoin. Ja tavallisesti ovat naisten esittämät uudistukset juuri sellaisia, jotka ensi-näkemältä vaativat vain varoja, mutta eivät tuota mitään. Luonnollisesti on naistenkin etujen mukaista säästää kun-nan varoja niin paljon kuin suinkin, mutta ratkaisu onkin tehtävä silmälläpitäen sitä, mikä on oikeata säästämistä ja mikä ei sitä ole. On säästämistä, joka voi olla mitä suurinta yhteiskunnan varojen tuhlausta.

On täysin erheellistä luulla, että naisten tasa-arvoisuus yhteiskunnassa olisi ollut valmis ja selvä, heti sen-jälkeen kun naiset saavuttivat valtiollisen ja kunnalli-sen äänioikeuden ja teoreettisesti tulivat kelvollisiksi astumaan miehen rinnalle yhteiskuntakoneistoon.

On nimittäin huomattava, että tämä koneisto kokonaisuudessaan on viritetty sävyyn, johon naisen on ollut vaikea, jopa suorastaan mahdotonkin sopeutua, se on nimittäin vi-ritetty täysin miehiseen sävyyn.

Kun nainen luonnonlain perusteella on lasten synnyttävä ja kasvattaja, katsotaan siitä seuraavan, että hänellä ei voi eikä saa olla mitään osaa muussa yhteiskuntaelämässä. Tämä käsitys elää yhä edelleenkin kaiken pohjalla, miten pal-jon vapaamieliset aatteet ja ajatukset ovat sitä yrittäneetkin järkyttää, ja se sukeltaa esiin nykyisenäkin aikana uudelle-en ja uudelleen eri muodoissa. Naisasianaiset eivät vielä tänäkään päivänä ole erikoisen korkeassa kurssissa niiden yhteiskunnan parantajien silmissä, jotka nyt ovat saaneet päähänsä, että nykyisen ajan ristiriidat ja vaikeudet joh-tuvatkin naisasianai-esten mahdottomista vaatimuksista ja nais-ten tasa-arvoisuudesta, jota he ovat vaatineet ja joka nyt muka on jo toteutettu. Tällainen väite esitetään mm. erääs-sä teoksessa, joka tänä syksynä on herättänyt paljon huomio-ta maassamme, ja jossa nykyisen ajan epäkohtia hyvin kir-peästi ja paikoin sangen oikeutetustikin arvostellaan. Toi-saalta taas pyritään osoittamaan, vedoten ennenkaikkea nais-ten harrastuksen puutteeseen, etteivät naiset itse halua osal-listua yhteiskunnalliseen elämään ja että heidän siihen osal-istumisensa on eräällä tavalla epäonnistunut, kun he eivät

vielä tähän mennessä ole voineet yhdistää kodin tehtäviä ja sen ulkopuolella tapahtuvaa toimintaa toisiinsa, vaan jompikumpi on tullut laiminlyödyksi. Eikä ole mitään syytä kieltäytyä tunnustamasta, että näin eräessä mielessä tosiaankin on tapahtunut. Ristiriita ansiotyön ja kodin, yhteiskunnallisen toiminnan ja kodin välillä on olemassa, sitä ei voi kieltää, ja se varmaan estää hyvin monia naisia valitsemasta, kun on pakko valita kodin ja yhteiskunnallisen työn välillä, jälkimmäistä.

Mistä nämä ristiriidat aiheutuvat, sitä ei vielä ainakaan tässä vaiheessa ole tahdottu täysin ymmärtää. Miesten suuri enemmistö ja luulisinpa samoin naistenkin, käsittää asian siten, että koska nämä asiat eivät sovellu toisiinsa, niitä ei myöskään pidä yrittää sovittaa yhteen. Jos siis nainen halua osallistua tuotantoelämään tai yhteiskunnalliseen toimintaan kodin ulkopuolella on hänen alistuttava selibaattiin, naimattomuuteen, kieltäydyttävä hankkimasta itselleen perhettä. On selvää että tällainen tulevaisuus nuoria naisia peloittaa sillä jokainen terve nuori ihminen toivoo ensi sijassa voivansa perustaa perheen. Tosin on tietysti olemassa määrätty naisryhmä, joka kaikesta huolimatta kulkee omaa tietään ja joka on tämän yhteensovituksen voinut toteuttaa, millä hinnalla, sitä on siviilisen usein vaikea tietää, ja esimerkiksi osoittaa, että mahdotonta tämän yhteensovittaminen ei suinkaan ole.

Pääasiallisena syynä siihen, että naisen on ollut niin vaikea soveltua sekä tuotanto- että yhteiskunnalliseen elämään on nähdäkseni siinä, että hänen täytyy ikäänkuin tehdä väkivaltaa omalle itselleen ja sisäisille ominaisuuksilleen, lanmistaa ne ennenkuin hän siinä onnistuu. Hänen on nimitäin mukauduttava niihin olosuhteisiin, jotka ovat luodut ja järjestetyt miehen elämää ja mahdollisuuksia silmälläpitäen. Tuotantoelämässä työaika, työmahdollisuudet yms. on järjestetty edellyttäen, että niillä, jotka työhön osallistuvat, ei ole mitään muita velvollisuuksia työnsä ohessa, että he siis voivat käyttää työhönsä vissit määrättyt tunnit tarvitsematta keskeyttää sitä. Tästä on saatu se johtopäätös että kun esim. naisella on huollettavanaan pieni lapsi, hänen joko on jätettävä ansiotoimensa tai lapsensa toisten hoitoon, yhteen näitä kahta asiaa ei ole voitu millään muulla tavalla soveltaa. Kuitenkin esim. maataloudessa nämä asiat yhä edelleenkin soveltuvat yhteen, nainen voi suorittaa kodin ja lasten hoidon ohella muutakin työtä, ilman että kumpikaan puoli siitä

kärsii. Epäilemättä olisi mahdollisuuksia muussakin tuotantoelämässä näin menetellä, syy miksi sitä ei aikaisemmin ole yritetty, on ennenkaikkea siinä, että me naiset olemme yrittäneet soveltautua olosuhteisiin, kuvitellen, että ne ovat ainoat mahdolliset. Mutta jos lähdemme siitä, että tuotantoelämän ja yhteiskunnallisten laitosten on palveltava meitä, ihmisiä ja yhteiskunnan kansalaisia, että ne ovat olemassa meitä varten, emmekä me niitä varten, jos vielä muistamme senkin, että naiset ainakin kaikissa sivistysmaissa ovat väestön valtavana enemmistönä, silloin ei pitäisi olla mitään ihmeellistä siinä, että tahdotaan muuttaa olosuhteet sillä tavoin, että kansan enemmistökin tuntisi elävänsä itselleen sopivassa maailmassa ja itseään varten muovavallussa maailmassa.

Miten tämä muovaileminen sitten olisi tapahtuva ja miten sitä kohden olisi pyrittävä, ei kuulu tämän esitelmän varsinaisiin puitteisiin, halusin esittää vain edellämainitut näkökohdat osoittaakseni että

naisten penseys yhteiskunnalliseen elämään ja toimintaan nähden ei suinkaan yksinomaan johdu heidän passiivisuudestaan ja välinpitämättömyydestään, vaan että syynä on myöskin se, etteivät naiset kaikista yrityksistään huolimatta ole kyenneet saamaan oikeata otetta päästäkseen kiintymään siihen,

ja että nämä yritykset ovat suurimmaksi osaksi lähteneet väärältä pohjalta. Kun naiset alkoivat liikehtiä vapautuakseen vuosituhansia kestäneestä alistetusta asemastaan, he eivät suinkaan heti osanneet pyrkiä ilmentämään omaa itseään, vaan sensijaan he pyrkivät omaksumaansa sitä, mitä miehet olivat luoneet oman olemuksensa mukaisesti. Ne, jotka sanovat, että tasa-arvoisuus on mahdotonta, ovat oikeassa silloin, jos he tällä tarkoittavat, että miehet ja naiset eivät voi tulla samankaltaisiksi, kun ei heidän vaikutuksensa yhteiskuntaelämäänsäkään lähde samalta pohjalta, mutta he ovat väärässä vetäessään tästä sen johtopäätöksen, että yhteiskuntaelämässä sen johtaminen ja hallitseminen ovat niitä asioita, jotka kuuluvat yksinomaan miehisen elämän piiriin. Lasten synnyttäminen on naisten asia, mutta lasten kasvattaminen ja huoltaminen on jo molempien, sekä miesten että naisten asia, vaikka tähänasti on näyttänyt siltä, että miehet ovat ottaneet itselleen niin paljon kaikkia muita

velvollisuuksia yhteiskunnassa, että juuri aviomiehen ja isän tehtävään heillä ei riitä tarpeeksi aikaa eikä harrastusta.

Nämä edellämainitsemani olosuhteet ovat vallitsemassa myöskin kunnallispolitiikassa. Kun miehet ovat sitä etupäässä tähän saakka harrastaneet, on kaikki ne kysymykset, jotka ovat kunnallisessa elämässä olleet esillä, käsitelty siinä tärkeysjärjestyksessä, joka niillä on ollut miesten kannalta katsottuna. Ja luonnollisesti ne ovat olleet kysymyksiä, joihin naisilla on ollut vähemmän kiinnostusta. Vaikka minun on myönnettävä, että esim. sosiaalidemokraattisessa puolueessa on hyvin valistuneita kunnallismiehiä, jotka ovat valmiita pitkällekin meneviin uudistuksiin kunnallisella alalla, on kuitenkin tällainen asioiden tärkeysjärjestys heidänkin kannanotoissaan sangen selvästi havaittavissa. Muistan, kuinka kerran eräässä toimikunnassa, jossa suunniteltiin Uudenmaan läänin kunnallispäiviä, ehdotin, että niiden ohjelmaan otettaisiin lastenhuoltoa koskeva kysymys, joka silloin oli hyvin keskeinen, koska uusi lastensuojelulaki oli juuri tullut voimaan. Miehiset toverini toimikunnassa olivat kyllä sitä mieltä, että asia oli tärkeä ja tarpeellinen, mutta niin vain kävi, että kokouksen ohjelmaan oli tuloa niin monia muita tärkeitä kysymyksiä, ettei tämä alustus siihen lopultakaan mahtunut. Eikä tässä kokouksessa myöskään osanottajina ollut naisia kuin pari kolme sillä kokouksen ohjelma ei kai ensiksikään heitä kiinnostanut ja toiseksi oli osanoton vähyyteen vielä toinenkin syy, edustajat kokoukseen valittiin järjestöittäin ja jokaisessa järjestössä oli tarpeeksi miehiä, joiden välttämättä oli päästävä kokoukseen. Näin on aina tavallisesti asianlaita kaikessa muussakin. Helsingissä sattui niin hauskesti, kun ensimmäisen kerran valittiin uusien huoltolakien perusteella huoltolautakuntaa, että vaikka laki määrää, että lautakuntaan on valittava yksi nainen, juuri tämä nainen unohdettiin valitsematta. Omassa ryhmässämme huomautin tästä seikasta, valinnan ollessa esillä, mutta meille selitettiin, että porvarit valitsevat tämän tarpeellisen naisen, mutta kun asiaa sitten käsiteltiin valtuustossa, huomattiin, että porvarit vuorostaan olivat luottaneet siihen, että sosiaalidemokraatit uhrautuvat ja luovuttavat yhden paikan naiselle ja niin tämä oli jäänyt kokonaan valitsematta. Vaali oli sitten myöhemmin korjattava, jotta lain kirjain täytettäisiin, siirtämällä varaedustaja vakinaisen paikalle, onneksi oli sentään naisia riittävästi varaedustajan paikoilla.

Väärinkäsitysten välttämiseksi on minun sanottava, ettei tämä sittenkään niin paljon johdu miesten halusta syrjäyttää naisia, vaikka tietenkin sellaistaakin pyrkimystä on olemassa, vaan se on ennenkaikkea miehisen itsetunnon ilmaus,

he tuntevat pystyväisyytensä ja ovat aina varmoja siitä, että mies jonkun lautakunnan jäsenenä ilman muuta on enemmän paikallaan kuin nainen. Tämä ilmiö on muuten aivan yleinen; on huvittavaa mainita, että kun esim. Ruotsissa joku aika sitten naisjärjestöjen toimesta toimitettiin tutkimus lautakuntien jäsenten jakautumisesta sukupuolen mukaan, todettiin, että oli olemassa lukuisasti ns. äitiysavustuslautakuntia, jollaisia meillä ei ole ollenkaan olemassa, joissa jäsenenä ei ollut yhtään ainoata naista. Syy on myöskin naisten itsensä; kun he eivät ole näyttäneet harrastavan kunnallisia asioita, ei heitä ole huomattu.

Millaisia asioita naisten sitten pitäisi harrastaa kunnallisessa toiminnassa? Etupäässä on tietenkin pidettävä esillä niitä kysymyksiä, jotka kuten alussa huomautin, ovat lähellä koteja ja lapsia. Silloin joudutaan hyvin laajalle alalle, sillä kunnallisessa elämässä, joka on aivankuin suurennettu kuva perhe-elämästä, ovat melkein kaikki asiat kotien kannalta tärkeitä. Mainitsen vain esimerkkinä yhden kysymyksen, jota naiset eivät varmaankaan ole pitäneet omalle alueelleen kuuluvana, vaan ennemminkin tuollaisena miehisenä asiana, nim. sähkövoimakysymyksen. Siinä asiassa, jos missään, olisi aikanaan kaivattu aloitteentekokykyä ja yritteliäisyyttä, ja on aivan varmaa, että jos naiset sen olisivat huomanneet omaksua asiakseen, he olisivat siinä voineet saada jotain aikaankin. Mikä merkitys sillä olisi nykyisen elämän kannalta, se ymmärretään parhaiten tällä hetkellä ainakin niissä maalaiskunnissa, joissa eletään synkän pimeyden keskellä eikä mitään voida tehdä valaistuskysymyksen hyväksi.

Naisten suuri vaatimattomuus ja oman itsensä väheksyminen on suurena syynä siihen, että juuri heidän harrastamansa asiat esim. kunnallisessa toiminnassa jäävät taka-alalle. Sillä ne ovat samalla myöskin aina jollakin tavalla naista koskevia kysymyksiä. Vai voisitteko kuvitella, että jos miehet synnyttäisivät lapsia, kättilöolot ja synnyttävien äitien huolto olisi meidän maassamme saanut jatkua näihin päiviin asti sellaisina kuin ne vielä ovat. Esitin tämän saman kysy-

myksen kerran eräälle miespuoliselle naistenlääkärille, ja hän vakuutti innokkaasti, että jos niin olisi laita, meidän jokaisessa kunnassamme olisi jo ajat sitten ollut ajanmukainen synnytyslaitos ja äitienhuoltola.

Tämä naisten vaatimattomuus ja itsensäunohtaminen saattaisi olla kaunista ja sen ehkä voisi hyväksyäkin, jos kysymys olisi yksinomaan heistä itsestään, jos he menettelyllään voisivat säästää yhteiskunnan varoja ja siten hyödyttää yhteiskuntaa, mutta nyt se on tuomittava senvuoksi, että se on yhteiskunnalle vahingollista, se on suurinta tuhlausta, mitä mikään kansankunta koskaan on voinut harjoittaa, elävän voiman ja tulevan kasvun tuhlausta.

Mitä meidän sitten olisi tehtävä naisten kunnallisen harrastuksen lisäämiseksi? Ilman muuta käsitämme, että asiat eivät voi tällaisinaan jatkua, vaan meidän on nyt saatava naiset entistä laajempaan rintamana mukaan toimintaan. Sodan jälkeen suoritettavassa jälleenrakennustyössä on naisten päästävä vaikuttamaan asioiden kulkuun, muuten käy taaskin niin, että rintama naisten kohdalta jää mutkalle taaksepäin ja tehdään virheitä, joita sitten myöhemmin on vaikea korjailla. Sodan aikana olemme havainneet, että naisten harrastus yhteiskunnallisiin asioihin on ihmeellisellä tavalla virkistynyt. Ja että myöskin kunnallisessa toiminnassa mukana olevat naiset ovat hereillä, sitä todistaa tämä kokous, joka on kerännyt näin runsaasti eripuolilta maata kunnallisissa tehtävissä toimivia naisia yhteen neuvottelemaan. Tätä virinnyttä harrastusta on käytettävä hyväksi eikä annettava sen taas taantua ja laimentua. Seuraavissa kunnallisvaaleissa, milloin ne sitten tapahtunevatkin, on naiset saatava vaaliurnille ja ennenkaikkea heidät on saatava äänestämään naisia. Mutta silloin on myöskin pidettävä huolta siitä, että on mahdollisuus asettaa ehdokkaiksi naisia, jotka tunnetaan kunnallisessa toiminnassa ja jotka on asetettu ehdokkaiksi senvuoksi, että pidetään heidän valitsemistaan kunnan yleisen edun ja ennenkaikkea naisten edun kannalta tärkeänä. Jos he ovat ehdokkaina vain senvuoksi, että ovat naisia, ei heillä ole suuria läpimenomahdollisuuksia.

Miten sitten tällainen huomattu asema on saavutettavissa?

Mitenkä voivat naiset kunnallisessa elämässä alleviivata omaa tärkeyttään ja omaa itsenäistä kantaansa niissä kysymyksissä, jotka siellä esiintyvät?

Ennenkaikkeaa sitkeästi ja tarmokkaasti alleviivaamalla niitä kysymyksiä, jotka heidän mielestään ovat lähitärkeitä toteutettaviksi. Ellei saada jotain aloitetta hyväksytyksi tänä vuonna, on se tehtävä ensi vuonna uudestaan ja jatkuvasti niin kauan kunnes se saadaan toteutetuksi. Eräs vanha työläisnainen, joka kuoli muutama vuosi sitten yli kahdeksankymmenen vuoden vanhana, kertoi, miten hän jo noin neljäkymmentä vuotta sitten oli joutunut jäseneksi kansakoulun johtokuntaan ja miten hän siellä oli esittänyt ajatuksen kansakoululasten ruokinnan järjestämisestä koululla. Tämä ajatus oli silloin ollut aivan uusi ja se herätti tavatonta huomiota ja ankaraa vastustusta tässä johtokunnassa. Kuinka nyt voitaisiin ajatella, että kunnan puolesta alettaisiin ruokkia lapsia kansakoulussa, sitä ei mitenkään tahdottu käsittää. Johan se veisi aivan tavattomasti kunnan varojakin, joita pitää säästävästi käytellä. Mutta aloitteentekijämme ei helittänyt, hän oli varma asiansa oikeudesta ja hän saattoi myöskin viimeisinä elinvuosinaan todeta, että tuo hänen hartaasti toivomansa uudistus oli toteutettu hänen kuntansa kansakouluissa, vieläpä, että tämä ajatus oli saavuttanut yleisen hyväksymisen, niin että kouluruokailua nyt pidetään yhteiskunnallisesti välttämättömänä toimenpiteenä eikä enää tuhlausena, niinkuin hänen aikanaan.

Erästä seikasta, jolla naisten toiminnan kannalta on merkitystä, on vielä syytä huomauttaa. Me naiset olemme tavallisesti liian vaatimattomia, me teemme yhteiskunnallistakin työtä noudattaen sitä periaatetta, ettei vasemman käden pidä tietää, mitä oikea tekee. Se on tietysti sangen kaunis periaate, mutta se ei käytännössä oikein ole omiaan edistämään naisten itsetunnon kasvua.

Meidän täytyy oppia mainostamaan itseämme, mainos on nykyajan elämän a ja o.

Tämä ajatus saattaa tuntua ensi kuulemalta suorastaan vastenmieliseltä; tarvitseeko nyt oikea työ, jota on tehty yhteiskunnan hyväksi mainosrummun pauketta, eivätkö sen tulokset puhu kyllin selvästi puolestaan. Mutta mainosta on käytettävä niiden naisten itsetunnon herättämiseksi, jotka

vielä ovat varmasti vakuuttuneita siitä, etteivät he ymmärrä mitään, eivätkä osaa mitään. Siis aivan rohkeasti, kun naiset kunnallisessa elämässä ovat saaneet jotain aikaan, kun he ovat tehneet aloitteita, jotka on ratkaistu myönteiseen suuntaan, silloin on lehtiin kirjoitettava asiasta ja selostettava sitä mitä on tehty.

Kunnallisessa toiminnassa on lukuisia kysymyksiä, jotka ovat täysin paikallista laatua, joihin nähden ei siis voida seurata oikeastaan minkään yleisen kunnallispolitiikan suuntaviivoja. Mainitsin edellä jo yhden sellaisen, sähkövoimakysymyksen, joka tällä hetkellä tuntuu päivän polttavana monessa maalaiskunnassa, mutta jonka hyväksi juuri tällä hetkellä ei voida paljoakaan tehdä. Mutta niitä on monia muita, useinkin pieniä ja vähäpätöisiltä näyttäviä asioita, epäkohtia, joista on kärsitty vuodesta vuoteen, mutta joiden korjaamiseksi ei mitään voida tehdä. Tällaisia epäkohtia voidaan löytää terveydenhoidon, asuntojen hygienian, asuntoolojen y.m. kysymysten kohdalla. Kouluoloissa saattaa ilmetä jotain sellaista, joka vaatii korjausta tai tahdotaan järjestää esim. oppilasruokailua, lasten hammashoitoa yms. Silloin olisi naisten yhteisvoimin koko kunnassa ryhdyttävä puuhaamaan tässä asiassa. Etunenässä ovat tietenkin kunnallisissa luottamustoimissa olevat henkilöt, mutta he hankkivat taakseen ensin järjestöjen ja sitten myöskin laajempien piirien kannatuksen. Kun tällaisia paikallisia reformeja on voitu naisten alkuunpanosta ja toimenpiteestä saada aikaan, ovat ne mitä parhainta propagandaa naisten toiminnan puolesta, sillä nekin, jotka eivät vielä jaksa ymmärtää sen syvempää yhteiskunnallista merkitystä, näkevät ja tuntevat sen hyödyn ja parannuksen, mikä toteutetuista uudistuksista koituu heidän jokapäiväiselle elämälleen.

Hyvä tapa on muutenkin järjestöjen kokouksissa selostaa lautakuntien työtä ja toimintaa. Kunnalliset lautakunnat toimivat kaikessa hiljaisuudessa ja kuitenkin niiden toimenpiteet ja päätökset monessa muodossa ovat ratkaisevampia ja merkittävämpiä kuin valtuuston päätökset. Omassa järjestössäni on tätä tapaa yleensä noudatettu ja voin suositella sitä kaikille muillekin järjestöille, se on omiaan liittämään järjestöjen jäseniä kiinteämmin mukaan ja lisää kunnallisten asioiden tuntemusta. Ja ennenkaikkea se on myöskin lautakuntien jäsenille eräänlaisena tenttinä, niin että heidän on jatkuvasti pyrittävä perehtymään syvemmältä lautakuntansa toimintaan, voidakseen selostaa sitä toisille.

Meidän naisten on kunnallisiin kysymyksiin nähden omak-

suttava oma itsenäinen kantamme, ja meidän on tätä kantamme pelottomasti pyrittävä toteuttamaan ja ennenkaikkea meidän on tässä toiminnassa reippaasti ja pelkäämättä ilmennettävä naisen osuutta ja vaikutusta yhteiskuntaelämään. Meidän on vastustettava sitä ajatusta, joka usein esitetään kun tulee puhe esim. jonkun naisen valitsemisesta joko lautakunnan jäseneksi tai johonkin tärkeään virkaan tai tehtävään, ettei ole tärkeitä, onko siinä mies tahi nainen, tärkeitä on vain, että hän on hyvä kunnallisten asiain tuntija. Meidän täytyy olla valmiita väittämään, että lautakunta, jossa ei ole yhtään naista, tai jossa on vain ehkä yksi nainen, ei voi olla täysin asiaatunteva, koska se edustaa vain miesten asiantuntemusta. Lainsäätäjä on jo tämän seikan tunnustanut, ottaessaan erinäisiin lakeihin, kuten huoltolakeihin, kansanhuoltolautakunnista ja työvelvollisuuslautakunnista annettuihin lakeihin määräykset, että niissä tulee olla ainakin yksi naisjäsen. Monet ovat pitäneet tätä määräystä ikäänkuin naisia väheksyvänä, koska tämän määräyksen mukaan lautakuntia asetettaessa tavallisesti tyydytään tuohon minimimäärään, mutta meidän tulee muistaa, että ilman tätä määräystä naisten edustus saattaisi kokonaan unohtua. On ilman muuta selvää, että tämä yksi edustaja naisten puolelta ei suinkaan riittä, on järjetöntä ajatella, että samalla kun miesten asiantuntemuksessa kaivataan neljän, viiden edustajan olemassaoloa, naisten kohdalta asiantuntijaksi riittää yksi edustaja. Joko kuvitellaan, että hän on niin monipuolinen, että kykenee näkemään asian monilta eri puolilta yhtäaikaan tai uskotaan, että naisia koskevat asiat ovat niin yksinkertaisia ja mutkattomia, että jokainen nainen tuntee ne samalla tavalla. Joka tapauksessa meidän on tiukasti pidettävä kiinni lain kirjaimesta, mutta samalla koetettava jatkuvasti lisätä naisten edustusta kaikissa luottamustehtävissä.

Koko tätä taistelua naisten oikeuksien ja naisten elämänkatsomuksen puolesta ei kuitenkaan saa käsittää niin, että se olisi jonkinlaista vallantavoittelua ja kohdistettu miehiä vastaan. Jos me pyrkisimme valtaan vain vallanpyyteen innoittamina, niin meidän pyrkimyksemme ei olisi suurenkaan arvoinen. Mutta me jokainen tiedämme että asioiden hoidossa tarvitaan meitä, että me voimme hyödyttää yhteiskuntaa työllämme ja toiminnallamme ja siksi meidän on pyrittävä vaikutustamme laajentamaan. Ja saattaa käydä niin, että meidän jossakin vaiheessa täytyy taistella lyhytnäköisiä ja ennakkoluulojensa kahleissa vaeltavia naisiakin vastaan.

Taistelu on kohdistettava taantumuksellisuutta, takapajuisuutta ja vääriä ennakkoluuloja vastaan, ilmenipä niitä siten millä taholla tahansa.

Meidän tarkoituksemme on pyrkiä luomaan sellainen maailma, joka ei ole yksinomaan miesten, eikä yksinomaan naisten, vaan jossa kumpainenkin sukupuoli täydentää toinen toistaan, sellaisessa maailmassa vasta voimme muodostaa täysin sopusointuisen olemassaolon.